

וישלח || גיליון ש' י"ט

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה.

ביאור לשון המדרש 'ספר תורה שאתה עתיד ליתן מי יקרא בו - ההבדל בין 'אותו ואת בנו' ל'בנו ואותו' - לפי"ז תהיה תשובה למלאכים בשעת מתן תורה

מדרש: - **באותה שעה אמר יעקב לפני הקדוש ברוך הוא, ריבונו של עולם כתבת בתורתך – אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, אם יבוא רשע זה ויאבד אם ובנה כאחת, ספר תורה זה שאתה עתיד ליתן על הר סיני מי יקרא בו.**

ופירש ב**משנת דרבי אליעזר**, דאף שאמר יעקב – **והיה המחנה הנשאר לפליטה**, שהי"ה בטוח שלא יאבדו כולם, לזה אמר, אם ה' לא ישמור שלא יכה אם על הבנים, כביכול [תיעשה התורה פלסתר], אם כן אותן הנשארים לא ירצו לקרות בתורה, עיין שם.

ועדיין צריך ביאור, דהרי כמה נפשות נהרגו אבות ובנים ואמהות ביום אחד, ואף על פי כן עסוקין וקורין בתורה, והאיך תאמר שבשביל זה לא ירצו לקרות בתורה.

ואפשר לומר על דרך זה, דכשסדר יעקב הנשים ובנים בתחילה סידר השפחות הנה וילדיהן, ולגבי יוסף הוכרח להקדים יוסף לרחל שלא יתן אותו רשע עינו בה.

והנה איסור **אותו ואת בנו** אין חילוק בין לאותו ואת בנו לבין בנו ואותו, רק דאותו ואת בנו מפורש בהדיא בקרא, ובנו ואותו אין אסור רק אי אמרינן 'יש אם למקרא', ועל פי זה מפרש ה'**זרע ברך**' שיעקב לא הי"ה מפחד רק מיוסף ורחל שיהרגם כמו שהיו סדורים, - יוסף ואחר כך רחל, והוה בנו ואותו דלא מפרש בהדיא, ודילמא לא אמרינן יש אם למקרא ואין אסור בנו ואותו, אבל בשאר בנים לא היה מפחד דלא יעבור על **אותו ואת בנו** שהיו סדורים **אותו ואת בנו**.

והנה בשעה שנתן הקדוש ברוך הוא את התורה לישראל, קיטרגו המלאכים שתניתן להם התורה, ואמר להם הקדוש ברוך הוא – ברי אכלתם אצל אברהם בשר בחלב, ואין ראוי ליתן לכם התורה, ובסנהדרין איכא פלוגתא אי אמרינן יש אם למקרא, דאם לא כן, מנלן דבשר בחלב אסור? והשתא דאמרינן 'יש אם למקרא', ידעינן דבשר בחלב אסור, ואם כן אכלו המלאכים בשר בחלב אצל אברהם ואין ראוי ליתן להם התורה.

אבל אי לא אמרינן דיש אם למקרא, אם כן לא אכלו המלאכים בשר בחלב וראוי שתינתן להם התורה.

וזה שאמר יעקב – **אם יבא עשו** ויאבד אם ובנה דייקא דהיינו יוסף ורחל, ואם כן לא אמרינן דיש אם למקרא, ולא אכלו המלאכים בשר בחלב וראוי שתינתן התורה למלאכים, אם כן ספר תורה שאת העתיד ליתן על הר סיני, מי יקרא בו – שלא תוכל ליתן התורה לישראל מחמת קיטרוג המלאכים כנזכר לעיל.

ספר אמרי יהודה עה"ת ["אשר חברתי בעזר ד' על מדרשים תמוהים עפ"י הקדמות גדולי הראשונים"] **לגאה"ג רבי מרדכי ליב קליין מז'אבנא** [קראקא תרס"ב]

ועתה הייתי לשני מחנות.

למה דווקא 'שני' מחנות? - פירוש 'צא ולמד' שבהגדה - ההבדל בין רצון לבן לרצון עשו ורצון פרעה - מובן לפי"ז תפילת יעקב

פירש רש"י – דנתן מקלו בירדן ונבקע בו הירדן, עיין שם וצריך עיון.

ולפי זה אדרבה, לא היה לו לירא אחרי שכבר ראה בעיניו ניסי ה' והיה לו לבטוח בה', ועוד מה זה שאמר **ועתה הייתי לשני מחנות**, הלא הוא בעצמו חילקם לשני מחנות, ואם רצה היה מחלקם לארבעה וחמשה.

ויש לפרש על פי מה שכתב **הגאון בעל 'ברוך טעם'** לפרש לשון המגיד [בהגדה של פסח] **צא ולמד** וכו', דלכאורה צריך עיון, הלא בליל שימורים זה העיקר לספר ביציאת מצרים ולהגדיל הנס, וכמו שאומרים **וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח**, וכעת הוא בא להקטין הנס.

ואך הדבר הוא כך, דידוע דכבר נשבע הבורא ברוך הוא שלא להחליפנו באומה אחרת ולמחות שמנו, [ועיין בראשית רבה פרשת מ"ד] זולת בחלק אחד מישראל חס ושלום.

ואם כן כשיצא הגזירה על כלל ישראל, והבורא ברוך הוא מצילנו, אין זה נס גדול כל כך, דהוא דבר מן הנמנע, מה שאין כן, על חלק א' [היינו כשנגזר על חלק אחד הוא נס גדול יותר, שזה יכול לקרות, אבל גזירה על כל ישראל היא מן הנמנע שתתגשם כמבואר] – ועם כל זה אנו ניצולין, זה ודאי נס ממש (עיין הקדמת ספר **עטרת חכמים** וספרי **זכר לפסח**').

---

[1] הכוונה להגדה של פסח **'שערי גאולה'** שאותה הדפיס הגהמ"ח ז"ל עם פירוש בעל **תוספות ר"י"ד** וסיפח לה את פירושו הנקוב בשם **זכר לפסח**. – והבאנו בגליוננו לפסח פירושו משם על פיוט 'חד גדיא'.

וכן יש לומר כאן, דבשעה שעבר [יעקב אבינו ע"ה את] הירדן, לא היה רק הוא לבדו במקלו ותרמילו, [ו]אף שנעשה לו נס, אין זה גדול כל כך, דזולת זה, כבר היה נשכח שם יעקב חס ושלום [היינו שאם לא היה מצליח לעבור הירדן ולברוח אל בית לבן, היה עשו אחיו מצליח לרדפו לתפשו ולהרגו וכיו"ב], וזה היו לא תהיה וכמו שאמר הכתוב – **ואתם בני יעקב לא כליתם** [מלאכי ג', ו'].

מה שאין כן כעת, דהייתי לשתי מחנות, ואף אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו – עדיין – **והיה המחנה הנשאר לפליטה**, ויכול להתקיים זרע יעקב בהנשאר, ודא עקא. (ועיין מה שכתבנו לעיל ריש פרשת לך על פסוק **והרגו אותי ואותך יחיו וכו'**).

ספר דבש וחלב עה"ת לגאה"ג רבי מנחם מענדיל קרענגיל מקראקא

ותמת רחל ותקבר.

סמיכות 'ותמת' ל'ותיקבר' - מטעם דקוברין הרוג בבגדיו - מחמת הזמן והאופן של מיתת רחל נסמכה מיתה לקבורה ללמדנו הלכה בזה

במדרש רבה: סמוך למיתה קבורה, **היפה תואר** על המדרש פירש דאם לא כן **ותמת רחל** למה לי, הלא כבר נאמר **מתה**, לא לומר וכו', וטעם הדבר שלא נתאחר בקבורתה שמא לפי שמתה בלדתה אין כבודה אלא שתיקבר סמוך למיתתה מפני מקור דמיה.

ולפי דבריו אפשר לפרש דברי המדרש גם באופן אחר, היינו כי הדין מפורש יוצא שקוברים ההרוג בבגדיו [**שולחן ערוך** יורה דעה סימן שס"ד סעיף ד'], וטעמו של דבר מפני הדם שנבלע בבגדיו.

וכאן שמתה בלדתה וממקור דמים מסתמא נתלכלכו בגדיה, על כן אמר הכתוב **תמת רחל ותקבר** - כמו שמתה, בבגדיה – כך נקברה, מ[חמת] מקור דמים שנבלע בבגדים.

ואון לזה מצאתי בתשובת **נחלת שבעה** שפוסק שמה להלכה ומביא דברי ה**ב"ח** בשם תשובת **מהרי"ל** על אשה שנפלה מן הגג ומתה, אם יצא דם ממנה אין לטהרה אלא קוברין אותה במלבושים, והאריך שמה בזה, ומחלק שמה אותן שהדם יוצא ממנה קודם מותה, אפשר שעל ידי ריבוי הדם נתעורר גם דם הנפש לצאת דיש לקבור אותן במלבושיהן, ואותן שכבר פסק מה הדם קודם מיתה כמה ימים אין וכו'.

ועל כן נראה להביא ראי"ה מזה הכתוב כמסקנת התשובת **נחלת שבעה** הנזכר לעיל, היינו **ותקש בלדתה ותמת רחל ותקבר**, היינו תיכף למיתה קבורה ולא נתאחרה, ותקבר כמו שמתה במלבושים, כי מפני מקור דמים נתלכלכו בגדיה והבן.

ספר ויקרא יעקב עה"ת לגאה"ג רבי יעקב יעקבקא היילפרין אב"ד סאקליווקא

ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך.

מהרה"ק רבי ישעיה נפתלי הירץ מדינוב זי"ע בעל 'הנותן אמרי שפר'

עשו ביקש מיעקב שיתנגד לו וכך יהיה לו חיות - 'ואלכה לנגדך'

באסיפה שנערכה בגאליציא בעת ההתייסדות של **קהל 'מחזיקי הדת'** – נקראו להשתתף גם **הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאז'וב זי"ע בעל 'צבי לצדיק'**, ואחיו **הרה"ק רבי ישעיה נפתלי הירץ מדינוב זי"ע, בעל 'הנותן אמרי שפר'**.

בהגיעם, פנה **הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע** אל הגאון **רבי שמעון סופר זי"ע מקראקא**, ואמר: "זיי זענען בערג'ס רבי'ס (- על שם מקום מושבם בסביבות הרים), זיי זענען מלא יראת שמים, און ווער עס איז מדובק אין זיי איז אויך מלא יראת שמים, און זענען נישט בקי בהוויות דהאי עלמא [= הם מלאים יראת שמים, וכן גם אלו הדבוקים בהם מלאים ביראת שמים, ואינם בקיאים כלל בהבלי העולם הזה], ועל כן צריך להסביר להם למה הטרחנו אותם לבוא הנה".

דיבר עימם **הגאון רבי שמעון סופר** ותיאר בפניהם בבכיות את הסכנות העצומות לתורה ולכלל ישראל הנובעות מכת המשכילים, ואשר מטעם זה מתאספים יחדיו מנהיגי הדור וצדיקיו, כדי לתקן תקנות נגד התפשטות כוחם.

כששמע בעל **'הנותן אמרי שפר'** את כל הנעשה, נענה ואמר: "מצינו שעשו אמר ליעקב אבינו **נסעה ונלכה ואלכה כנגדך**, ונתכוון לומר בזה, - דאם אין אתה מסכים עמדי בדרכי הרעה, ואין אתה חפץ לילך עמי ביחד, אז לכל הפחות זאת ת עשה לי, שתהא **'כנגדי'** כלומר שתתנגד לדרכי, וההסבר הוא, דכאשר אדם מתנגד לחבירו, אזי בזה לבד חבירו מקבל כוח ועצמה". והבן[2].

ספר לחם עני דברות שלמה יהודא לגאה"ג החסיד רבי שלמה יהודא אינטראטער מחסידי בלאז'וב ברריישא

וישלח יעקב מלאכים לפניו.

הרמזים בתיבות 'מלאכים ממש' - שאין כדי להקפיד על הברכות שלקח יעקב כי יתקיימו רק בביאת המשיח - רמז לפסוק ולשם השמירה בדרך

פירש"י ז"ל: מלאכים ממש. והוא תמי'ה למה היה צריך לשלוח לעשו מלאכים ממש ולא היה די לו בשליחים של אנשים.

ואפשר לומר שרש"י ז"ל כיון בזה שלא יהי'ה תמי'ה האיך יפייס בזה לעשו אם יאמר לו **עם לבן גרתי – ויהי לי שור וחמור**, לכך מרמז רש"י ששלח לו שאינו צריך לשנאותו כי הברכות לא יתקיימו עתה רק לעתיד לבוא מזמן המשיח [ואילך], וכדאיתא ב**בעל הטורים** – [ד]**שור** מרמז על משיח בן יוסף שנקרא **בכור שור**, ו**חמור** מרמז על משיח בן דוד דכתיב אצלו **עני ורוכב על החמור**.

ועל זה מרמז רש"י ז"ל **מלאכי"ם ממ"ש** שהוא ראשי תיבות **מ'חכים א'נחנו ל'השם י'תברך מ'תי מ'לך מ'שיח שיבוא**, ואז יתקיימו הברכות שנתברך יעקב מיצחק אביו, אבל לעת עתה הייתי גר אצל לבן.

וכמו כן איתא ב**בעל הטורים** על **ואחר עד עתה** שהוא מרמז על ע"א שנה של גלות בבל, ות' שנה של גלות מצרים וה' אלפים שנה לימות המשיח שיבוא במרה בימינו אמן.

---

[2] בהערות צויין לספה"ק **אגרא דפרקא** אות ה' בשם **הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע.** [שם איתא דלפעמים צריך אזהרה בהצטרך לבטל איזה קליפה ואיזה רשע, למנוע מלדבר הימנו אפילו לרע דהיינו לקללו וכיוצא, כי לפעמים זה חיות הקליפה והרשע מה ששמו עובר דרך פה ולשון של ישראל ולכך הס כי לא להזכיר שמו ותתבטל חיותו - וכפה"נ זו הכוונה שעשו רצה להיות כנגדו של יעקב ועי"ז יוזכר בפי יעקב ויהיה לו מזה חיות ודו"ק]
ועיין בספה"ק **דברי יחזקאל שרגא לגאה"ק מסטראפקוב זי"ע** שכתב כך [והדברים ראויים פי כמה להיום בזמנינו]: "**ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך.** – היינו שרשעי הדור אומרים ל'דתיים' **נסעה ונלכה**, היינו נשב יחד עם קשר של בוגדים וכופרים בתורה ומצוותיה, ואף על פי שמשתוקקים שישבו גם הדתיים ביניהם כדי לינק מהם יניקה כמו שכתוב **צאנך מיד גוזזים** כידוע, מכל מקום מעיזים פניהם ואומרים בפירוש **'ואלכה לנגדך'**, היינו שהם יחזיקו בשלהם לעקור את הדת בכל אופני העקירה שבידם. וצעק יעקב על זה: **הילדים רכים ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן**, היינו שגילה יעקב פרצופו הטמא של עשו שהיא רוצה לעקור את הכל ואי אפשר לשבת יחד עם רוצח שונא כזה על יד שולחן אחד, - **יעבר נא!**". עכד"ק. [תליתאה עמ' כ"ג].

והרב הצדיק ר' צבי הורוויטץ אב"ד ראזוואדאב שליט"א אמר, ששלח לפניו המלאכים שהיה לו ליעקב על שמירת הדרך כדכתיב לעיל בפרשה – **ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים**, וכדכתיב – **כי מלאכיו יצו לך לשמרך**, והשם של שמירת הדרך יוצא מסופי תיבות של הכתוב **כ'י מלאכי'ו יצו'ה ל'ך** והם אותיות **יוה"ך**, והמה עולים במספר מ"א, וזהו מרמז רש"י ז"ל **מלאכי"ם ממש** – **מלאכי"ם** הוא ראשי תיבות **כ'י מ'לאכיו י'צוה ל'ך** ונשאר עוד אותיות א"ם, והוא המספר של השם **יוה"ך**. ודברי פי חכם חן.

ספר רמיזי תורה ותלמודת הזאב לגאה"ג רבי זאב שערליפף מראזוואדאב

ויצו אותם לאמר כה תאמרון וגו' עם לבן גרתי וגו'.

כיצד אמר יעקב שקיים כל המצוות כאשר נשא ב' אחיות - גיירן וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי - אמנם זהו רק להחמיר ולא להקל והדרא קושיא לדוכתה - מה שקיים תרי"ג מצוות הוציאו מכלל בני נח גם להקל וניחא

[וברש"י] דבר אחר **גרתי** בגימטריא תרי"ג, עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי. וכבר סביב שתו על זה גדולי המפרשים האיך התפאר יעקב שקיים כל התרי"ג מצות, הלא נשא ב' אחיות.

והנראה ליישב בזה בסייעתא דשמיא – דיעקב אבינו עליו השלום כלל כל זאת במאמר **גרת"י** להסיר מעליו עקשות פה מנישואי ב' האחיות, דהנה נודע תירוץ **הרא"ם** [פרשת קדושים] מובא ב**פרשת דרכים** [דרוש א'] דיעקב אבינו עליו השלום גייר אותן, וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי.

אמנם הקשה ה**פרשת דרכים** – הלא אם נאמר דמה שקיימו האבות התורה עד שלא ניתנה הוא דווקא להחמיר על עצמם אבל לא להקל מעליהם ממה שאסור לבני נח – ואם כן הלא שתי אחיות אסור גם לבני נח, אם כן מה מועיל מה שנתגיירו וקבלו עליהם לשמור את כל התורה להקל מעליהם איסור שתי אחיות, ואיך יתכן שתועיל הגירות להקל.

ומסיק שם בכלל העולה, דלמאן דאמר ישראל יצאו מכלל בני נח לגמרי קודם מתן תורה בין להקל בין להחמיר, אז מועיל התירוץ ליעקב על הב' אחיות משום דגיירן, וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, עיין שם הכל.

אחר הדברים האלה נבוא לכלל ישוב, דהן זה הגיד יעקב אבינו עליו השלום מראש – **עם לבן גרת"י** – כלומר בהיות אצל לבן גיירתי את הב' אחיות שנשאתי, ובטלה האחווה דידהו והיו מותרות לי.

ובל תאמר הלא רק להחמיר יצאתי מכלל בן נח ולא להקל, על זה אמר – **'ותרי"ג מצוות שמרתי'** – ובתוך התרי"ג מצוות ישנם שלהקל על על שבע מצוות בני נח באו, ועם כל זה שמרתי, וזה האות שלגמרי יצאתי מכלל בני נח, [ו]אם כן הותר לי ב' אחיות גם כן לאחר הגירות, כנזכר לעיל.

ספר קול דודי [דרשות] – חלק קול עוז עה"ת לגאה"ג רבי דוד אורי אב"ד קריפטש

|| לזמירות שבת: ||

איש ואזור עור אזור במתניו.

המתנים היו אצל אליהו כאיזור עור - פושט ולובש

פעם אחת ספרו ל**הרב הצדיק רבי אורי מסטרעליסק** הנקרא בשם **'השרף'**, על התנהגותו הרוממה של הצדיק **רבי ישראל מריז'ין זי"ע**, שמנגנים לפניו בכלי שיר ופורטים עלי נבל, וכדומה.

ביקש **'השרף'** לצייר לו באיזו אנפין נראה אז **הרוז'יני**, וציירו לו ההתפעלות שיש ל**הצדיק מריז'ין** בשעה שמנגנים לפניו, ענה **'השרף'** ואמר:

כתוב באליהו הנביא זכור לטוב: **ואזור עור אזור במתניו** [מלכים ב', א' ח'],הפירוש הוא, ש**מתניו** גופם, היו אצלו כמו **אזור עור**, שכשרוצה לובשו וכשרוצה פושטו מעליו, וכך הוא **הרב הקדוש מריז'ין**, כשרוצה מפשיט עצמו מהגוף, וכשרוצה, מלביש עצמו מהגוף.

סיפורי חסידים ריש פר' צו לגאה"ג רבי שלמה יוסף זעווין ז"ל

איש סחו אחריו ה' הוא האלקים.

פירוש 'סחו אחריו' - אחרי המעשה בהר הכרמל

שמעתי מ**אדומו"ר הנזכר לעיל** [**הרה"ק הרבי ר' שמעון מיעריסלוב זצלה"ה**], שאמר בסעודת מלוה מלכה ביום א' כדרכו בקדושה, בזמר **אליהו הנביא – איש סחו אחריו ה' הוא האלקים**.

אמר, שאחר זאת המעשה, שעשה אליהו הנביא, היה סיחה בפי כל שה' הוא אלקים, היינו בכל מקומות ישראל לא היו שומעים עוד שום דיבור אחר חס ושלום רק 'ה' הוא אלקים'.

דבש השדה אות קכ"ז

איש דורות שנים עשר ראו עיניו, איש הנקרא בעל שער בסימניו, איש ואזור עור אזור במתניו.

אע"פ שרואים שככל שהדורות מתקדמים משתנים המעשים והמלבושים - אליהו הנביא שנים עשר דורות ראה ולא שינה מאומה

אמר **מורי זקני זצ"ל** [**הגאה"ק רבי משולם ישכר אשכנזי זצ"ל אב"ד סטאניסלאב -אלעסק** – לאנדאן] בשם זקנו **האבד"ק גריידינג** [**הגאה"ק רבי יצחק ישעי"ה קלוגער חתן הגאה"ק בעל 'בר ליוואי' אבד"ק סטאניסלאב זצוק"ל**], שביאר בנוסח הזמירות למוצאי שבת קודש, - **איש דורות שנים עשר ראו עיניו וכו' איש ואזור עור אזור במתניו**, דחזינן שהדורות פוחתין והולכין, ובכל דור נוטשים ומשנים קצת את המעשים ואת המלבושים מדור הקודם, עד שאחרי כמה דורות ניכר שינוי גדול מדור הראשון.

אבל אליהו הנביא, אף על פי שחי במשך שנים עשר דורות, עם כל זה נשאר **איש ואזור עור אזור במתניו**, היינו באותן הלבושים והמעשים של דורות הראשונים בלי שינוי כלל[3].

ספר 'תפארת משולם' שהו"ל נכדו הרה"ג רבי אברהם קלונימוס קלמן יהושע העשיל באב"ד שליט"א [ברוקלין תשס"א]

פץ לו המבשר באמת היום תתעשר.

ביאור תוספת תיבת 'באמת' - כוונת תיבת 'היום' בלי פלפולים!

[3] ולענ"ד אפשר גם לכלול – על דרך דברי הגה"ק ז"ל - איש הנקרא **'בעל שער בסימניו'** – שבחלוף הזמנים ובצוק העיתים יקרה המקרה אשר ישלחו הנערים ידם בזקנם ופאותיהם, ויאמרו אשר בפניהם המגולחות למשעי ייראה צלם יהודי וצורת איש הישראלי – בא לרמז כאן, אשר כשם שלא נשתנתה צורת מלבושיו, כך היה **'בעל שער בסימניו'** היה ניכר בסימן שלא שלח ידו לגלח זקנו ופיאותיו ח"ו, [בתימן היו היהודים קוראים לפיאות הראש 'סימונים'] – והיה נראה עליו 'דאס אידישע צורה'. ודו"ק.

שמעתי שאחד שאל את **הגאה"ק ר' דוב בעריש וויידענפעלד מטשעבין זצ"ל** בעל **'דובב מישרים'** על נוסח הפזמון **'פץ לו המבשר 'באמת' היום תתעשר'**, מדוע היה צריך המבשר להוסיף תיבת **באמת** להבטחתו, כלום אין נאמנים דברי המבשר בלא תוספת זו?

נענה ה**דובב מישרים** בתוך כדי דיבור, - הלא רבי יהושע בן לוי שאל את המשיח 'אימתי קאתי מר', ונענה לו 'היום!' – אחר שלא הגיע, הסביר המבשר, - אליהו הנביא – לרבי יהושע בן לוי, שכוונת המשיח באומרו **'היום'**, היתה – ל**היום אם בקולו תשמעו**.

עתה, כאשר המבשר מבטיח, **היום תתעשר**, יש עדיין מקום לחשוש, שמא ביאור תיבת **היום** – יהיה כביאור תיבת **היום** מפי המשיח, ובכך לא יוושע האיש חסיד, על כן הוסיף המבשר – תיבת **'באמת' היום**, היינו על פי הפשט הפשוט, בלי פלפולים!

ספר חי וקיים על ענייני מלוה דמלכה להרה"ג רבי חיים יוסף פריעדמאן שליט"א אבד"ק ברעזאן [נ"י תשע"ז]

אן אויסשפראך...

....**והרב הגאון מליסא זצ"ל** היה כמה שנים רב בליסא בדייטשינלאנד בפרנסה בריווח, אבל לא היה נאה לו להיות שם רב כי כל בני העיא היו חופשיים וקלים, ומבשך כל השנים שהיה שם רב לא נזדמנה לפניו שאלה אחת אפילו מן בעל בית אחד, כמו שאלת נשים או שאלת איסור והיתר, ורק היה יושב ולומד תורה לשמה, ולא יהתה לו שום טירדה מהקהל אפילו בשאלה אחת כל הימים. והוא היה מוכיח אותם ולא הועיל, ונתיישב בדעתו לעזוב את העיר הזאת אע"פ שיש לו שם פרנסה, וגם לעזוב את דייטשינלאנד, ואמר כי מוטב לו לאכול לחם צר במקום תורה ולא לישב כאן במקום עוזבי תורה...

התקבצו אליו כל הקהל ושאלו אותו: מפני מה הרב עוזב אותנו? והשיב להם: מפני שזאת היא השאלה הראשונה ששאלוני מכל השנים שהייתי אצלכם רב, ואם קהלכם לא צריכים לשאלת-רב, למה לכם רב? – ולא שמע להם ועזב את עיר ליסא ונסע למדינת פולין גאליציען אל המקום אשר יראה לו הש"י למצוא אפילו פרנסה מצומצמת, ורק במקום תורה ויראת ה'[4].

וכך נסע ממקום למקום עד שבא לעיר קאליש, והיה יום ה' בשבוע, ומכורח לשבות בשבת זו בעיר קאליש, ושם היו גדולי תורה וקירבו אותו עד שהתחילו לעסוק עמו בתורה ומצאו בו שהוא אחד מגדולי הדור, ואז אל היה רב בקאליש גם כן מפני חילוקי דעות מהצדדים ונתעכבו מלקבל רב בעירם, וכאשר מצאו את הרב מליסא, התאספו אנשים רבים ואמרו: הצדדים לא יכולים להשתוות ביניהם איזה רב לקבל, על כן הצד השוה לקבל את הרב מליסא גדול הדור לרב בעירנו.

אבל עמד צד כנגדם... וכך היה נוסע ממקום למקום עד שבא לעיר סטריא בליל יום ו' ערש"ק, ולא ידע אנה להיכנס, ואמרו לו כי יש גביר אחד שמקבל אורחים, והוליך אותו בעל העגלה לשם, וקיבל אותו הגביר בשמחה כי הכיר בו שהוא אדם גדול ונתן לו חדר מיוחד עבורו עם בני ביתו, והגביר הזה היה ר' אליעזר הופטמאן, גם כן היה בעל תורה, והיו לו אנשים הרבה שנתפרנסו מעסקיו צד [ציבור] גדול, וביקש הרב מליסא מהגביר בעל הבית, שמפני שהוא עייף מן הדרך ואין ביכולתו לילך לבית הכנסת, אולי יכול לאסוף לו עשרה אנשים מאנשי ביתו להתפלל ערבית בציבור, וכן עשה בעל הבית, ואחר תפלת ערבית נתן לרב מליסא ולב"ב אכילה בכבוד, ובעה"ב אכל עמו יחד סעודת ערב, וכאשר ראו אנשים שבעה"ב מקרבו הרבה ושמעו שהוא רב מליסא, ובואו כולם ליתן לו שלום וביניהם היו גדולי תורה.

וכאשר ישבו אל השולחן בתוך הסעודה והרב מליסא אמר להם תורה, הוטב להם מאוד, ואחר ברהמ"ז לא יכלו האנשים להיפרד ממנו וישבו כמה שעות בלילה ומלפלים עמו בתורה עד שראו שהוא גדול הדור באמת.

והגביר ואנשים – אע"פ שראו שהוא ראוי למלאות מקומות של ה'קצות' זצ"ל להיות רב בסטריא, ובכ"ז לא רצה להכניס עצמו במחלוקת עם **הרב הגאון ר' ענזיל זצ"ל** ועם הצד שלו, ובעה"ב אמר להרב מליסא, 'אנה יסע? מחר ערש"ק,' ומבקשו שיהי' אצלו עם ב"ב על שב"ק, וביקש הרב מליסא מבעה"ב שיעשה לו טובה שיאסוף מנין גם בשב"ק בביתו והבטי לו בעה"ב לעשות מנין בשבת בביתו, ואמר לכל האנשים שהיו שם שיבואו להתפלל בשבת בביתו, והלכו להם לביתם וגם בעה"ב הלך לחדרו לישון, אבל הרב מליסא לא הניח לישון אלא עובד עבודתו עבודת הקודש כמימים ימימה וישב ולמד כל הלילה.

והגביר בעה"ב כאשר שמע את כל הענין של הרב מליסא, ה שעבר לעיו יסורים וצרות והוא נע ונד עם ב"ב, ושעזב פרנסה בריווח מפני שרצה לדור במקום תורה ונגע ללבבו ואמר: **'איך בני תורה שפלים כ"כ, זו תורה וזו שכרה?'** ולא יכול לישון, וגם שמע איך הרב לומד בהתלהבות גדולה ונכנס בליבו, ולא היה יכול לעצור בנפשו, ונכנס לחדרו של הרב ואמר לו: 'אל ידאג, לי יש בית גדול בהרבה חדרים, ואני אתן לו בביתי זה דירה עבורו עם ב"ב, וחדר אחד סמוך אתן לו לבית תפילה ויהיה לו מנין תמיד רק מאנשי ביתי, וישב בביתי עד שיזמן לו הש"י פרנסה לפי כבודו וכל מחסורו עלי!'

[נתיבות רפאל – ווילף]

הודעה ובקשה לכל קוראי גליונו די בכל אתר ואתר!

בעז"ה לקראת אמצע חודש טבת הבעל"ט רצונו בס"ד להו"ל קונטרס מחידושי גאון הגאונים רבי מאיר אריק ז"ל על סדר פרשיות התורה, אם יש תח"י חידושים מרב האי גאון וצדיק על פסוקי התורה שעדיין לא נדפסו [או שלא לוקטו - בגליונות כר"ש או בטל תורה החדש], נבקשכם - נא אל תמנעו טוב מבעליו - שלחו לנו את הדברים, ונשמח לפרסמם בס"ד, ויישר כחכם למפרע! -

בברכת שבתא טבא וכט"ס, העורך: חיים משה הכהן זורגר - מערכת הגיליון -AGALITSYANER@GMAIL.COM

[4] הערת המהדירים: לפי גרסאות אחרות עזב הרב מליסא את העיר ועבר לגאליציה מסיבות משפחתיות, בכל אופן הוכח שבזמן שהותו בליסא [תקס"ט - תקפ"א] גדלה הישיבה שבעיר במאות תלמידים, כך שקשה לומר שליסא היתה 'מקום עוזבי תורה', קשה גם לשער שעזיבת העיר היתה על רקע של אכזבה מריחוק תושביה משמירת התורה שכן הרב נקרא על שם העיר 'הרב מליסא' עד אחרית ימיו, על אף ששימש ברבנות תקופות ארוכות בערים חשובות אחרות. מ"מ הרי חלפו קרוב ליובל שנים מזמן האירועים המתוארים כאן, ועד שהגיע המחבר לסטרי ושמע סיפורים אלו.